

ПЪТУВАЩИ ДУМИ

Снимка: Аглая Маврова

Худ. оформление: Таня Дечева, Николай Генов

НА КОЛЕЛО КЪМ ЗАЛЕЗА

Симона Кръчмарова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Всяка добра идея в Златна Прага идва на по халба добра бира в добра стара кръчма. През летния семестър на 2019 г. бях по програмата „Еразъм+“ в Карловия университет и напълно се убедих в този факт. И както си пиехме с финландката Катри „При златния тигър“, решихме да отидем при Вавелския дракон, който като нас обичал да си пийва, но не бира, а вода от Висла. Веднъж малко прекалил и се пръснал на парчета. Та преди и ние да се пръснем от хмелова наслада, решихме да отскочим до съседна Полша.

Смятах за необходимо, след като в общежитието бях обкръжена от *дружина полска*, да се посъветвам с тях. Последва среща на мястото за добри идеи и подробен инструктаж от пърхащата от енергия Агнешка какво трябва непременно да опитаме и как да снимам реакцията на финландката при сблъсъка ѝ с полската кухня.

– Трябва задължително да хапнете бигос, журек, хлодник, боршч, капушняк, крупник, пирого с кайма, с диви гъби, с картофи, с кисело зеле, със сирене, с плодове; варени, а може и пържени, келбаса – изпадна в кулинарен захлас Агнешка и започна да показва от Гугъл снимки на съответните храни, за да се увери, че ако думите ѝ не са достатъчни, изображенията им ще събудят апетита ми. При всяко блюдо се обръщаше към гаджето си Томаш, очаквайки неговото потвърждение:

– Да, да. Точно така, много е вкусно – поклащаше глава с огромна усмивка той и се облизваше, сякаш ястието е пред него.

Кулинарната идилия доукраси Марчин, добавяйки към ястията множество високоградусови питиета във всички цветове на дъгата. А здравият разум на славянската ни компания, Гражка, пренасочи вниманието ми към изобразителното изкуство с напътствия къде да видя картините и витражите на любимия ѝ художник Станислав Виспянски.

Съветите и напътствията на всички ме подсетиха за характерното полско струпване на множество съгласни на едно място, от които губиш представа за началото и края на думата и се чувстваш като на очен преглед за проверка на зрението. А средностатистическият поляк би казал, че не само вижда буквите, но и познава човека.

Знаех, че поляците са предприемчиви и изобретателни, но за Добре дошли първо ни впечатли посрещачата и изпращачата *Галерия Краковска*. Молът, евфемистично наречен Галерия, е дебнещо изкушение за всяка дама, свързан с топла връзка с жепе и автобусната гара. Така след слизането от пражкия автобус попаднахме директно в шопинг капана, от който с финландката Катри ловко се измъкнахме, бързайки за уговорената среща с хазийката на наетия от нас апартамент на ул. „Флорианска“. Цаката е в това, че за разлика от балканците, скандинавците са болезнено алергични към закъсненията. Това разбрах след третото ми 10-минутно закъснение за среща с Катри, която въпреки безкрайната любезност и вечна усмивка, с които се раждат финландците, ми каза: „Във Финландия имаме обичай да подраняваме за срещите си с 5 минути, да не би на Балканите да имате традицията да закъснявате с 10?“. Оттогава Точност е моето второ име при срещите ми с Катри.

*Кафенето на Яма Михалика, ул.
„Флорианска“ номер 45*

Само след един подлез от гарата неусетно се озовахме в омагьосания кръг на Стария град, където ни очакваха театърът „Юлиуш Словацки“, Барбаканът (външна защита на замък, понастоящем място за изложби и името на много вкусен шоколадов сладкиш, който не те защитава от калориите) и Флорианската порта — начало на едноименната улица. Паметата и изложените в началото на „Флорианска“ картини в топли гами носталгично ми напомниха за Стария Пловдив, но в този аристократичен полски град са оставили ярък отпечатък и готиката, средиземноморският Ренесанс и средноевропейският барок.

Сред разнообразието от стилове най-впечатляващ за мен си остава Ар Нуво. С пристигането си в Прага напълно се влюбих в творбите на Алфонс Муха, а за това

допринесе и кървавата луна, която ме посрещна през първата ми нощ в града на Либуше и ме подсети за творбите му от литографския цикъл „Изкуствата”. Така и в Краков имах късмета по съвет на мой приятел да отида на улица „Флорианска“ номер 45, където се намира кафенето на Яма Михалика. Интериорът е проектиран изцяло в стил Ар Нуво от Карол Фриц. Допълнителен чар на мястото придават произведенията на изкуството, оставени на собственика от най-различни полски и чуждестранни художници, които не са могли да си платят сметките. Невероятната любезност, която проявяват сервитьорките, може да очарова всеки един турист, а обстановката те връща поне с един век назад. Сякаш самият ти си част от артистичното съсловие и съпреживяваш като *дежа вю*, момента. За мое щастие за разлика от тогавашните художници, аз имах възможност да си платя за кафето и сладкиша, тъй като ако трябваше да разчитам на рисувателните си умения, щях да съм в беда.

Уморени от пътуването, с Катри решихме да оставим обиколката на Краков за следващия ден и за да видим повече неща, решихме тя да бъде на колела. На следващата сутрин събрахме сили с пържени пирогови за закуска (поне за мен бяха по-добри от варените), а Катри не се престаши да пробва славянския деликатес и заложи на сигурния омлет със съомга - финландска му работа. След добрата полска кухня се насочихме към центъра на Краков, където се намира най-големият средновековен търговски площад в Европа, наречен Ринек, а от него, подобно на дванадесетте звезди

на знамето на Европейския съюз, започват 12 улици. Някъде по средата на този площад, точно при паметника на известния полски поет, публицист и първи преподавател по славянски литератури Адам Мицкевич, започна и нашата разходка с колела. Оказа се, че това е нововъведение, изключително популярно за Западна Европа, а за щастие се води и от много симпатични екскурзоводи, които заради постоянното въртене на колела, са в много добра форма, а на всичкото отгоре знаят и много интересни факти. Явно майсторлъка на добрия екскурзовод е да

казва нещата накратко, без много години и със забавни истории – така остават по-дълго в паметта на туриста.

Благодарение на младия и красив екскурзовод Станислав разбрахме, че закритият пазар Сукеннице, украсен с гербовете на различните полски градове, е най-скъпото място за сувенири, от което след като се насладим на изкуството, трябва да бягаме със скоростта на светлината, за да не се изкушим да си купим нещо. На Ринека се намира и Мариакката катедрала. В нея са вплетени много интересни легенди. Една от тях разказва как двете кули на катедралата

„Дева Мария” са направени от двама братя, които са се състезавали кой ще успее да направи по-висока и по-красива кула. Работили по кулите си ден и нощ, докато изведнъж

*Драконът Вавел, пещерата му и нашият
екскурзовод Станислав*

строежът на едната кула бил прекъснат, а по пода били открити кървави следи. В днешни дни едната кула, която е по-богато

украсена, се извисява над другата. Братът, който е работил по по-ниската, но и по-

*Вляво е Мариакката катедрала, вдясно
памятникът на Адам Мицкевич*

стабилна кула, никога не бил открит.

Другата легенда е свързана с войната между

Полша и Швеция през XIII в. Тръбачът, който бил на пост в по-високата кула, забелязал татарската орда и започнал да свири сигнала за тревога – *хейнал*, до момента, в който не бил прострелян от татарска стрела. До ден днешен на всеки кръгъл час звучи тази мелодия от същото място, насочена към четирите посоки на света, точно до момента, в който се смята, че стрелата е пронизала тръбача. Първоначално си помислих, че ще ми бъде досадно да слушам дори само ден на всеки час тръбата, но за мое учудване ми беше изключително приятно и даже успокояващо.

Минавайки покрай красивата керемидено-червена сграда на Ягелонския университет се пошегувах с Катри – виж това ще бъде новото ми работно място, а тя само се усмихна и каза, че ще се радва, ако я каня по-често на гости в Краков. Неусетно

се спуснахме и след това изкачихме към хълма Вавел, който също е обгърнат от красивата мъгла на легендите. Една от тях разказва за Крак, който бил обикновен занаятчия, но успял с хитрост да убие дракона Вавел, който се намирал в пещерата под хълма, и да основе селище, днес носещо името Краков. За съжаление, поради ограниченото ни време, успяхме да се насладим единствено на огнедишащата статуя на дракона, но не и на интериора на дворецовия комплекс.

Чак сега разбирам защо е била толкова опияняваща за Вавел водата на Висла. Невероятното огледално отражение на слънчевите лъчи в учудващо спокойната вода наистина омагьосват новодошлия. Прага и Краков ме научиха да се възхищавам на водната стихия и в София голямата река много ми липсва. Хармонията, която носи съзерцанието на водата, бих могла единствено да сравня с пейзаж, при който над Адриатическо море се извисява красива планина и нюансите на синьото се вплитат в едно неразделно цяло.

Следобедът напредваше и се приближаваше към вечерта, а ние – към края на своята запомняща се обиколка на колела. Оставаше ни Еврейският квартал „Кажмиеж“, който беше отвъд река Висла. Прекосихме я по изключително колоритен мост, на който имаше най-различни метални акробати и спортисти, които ако човек види през нощта,

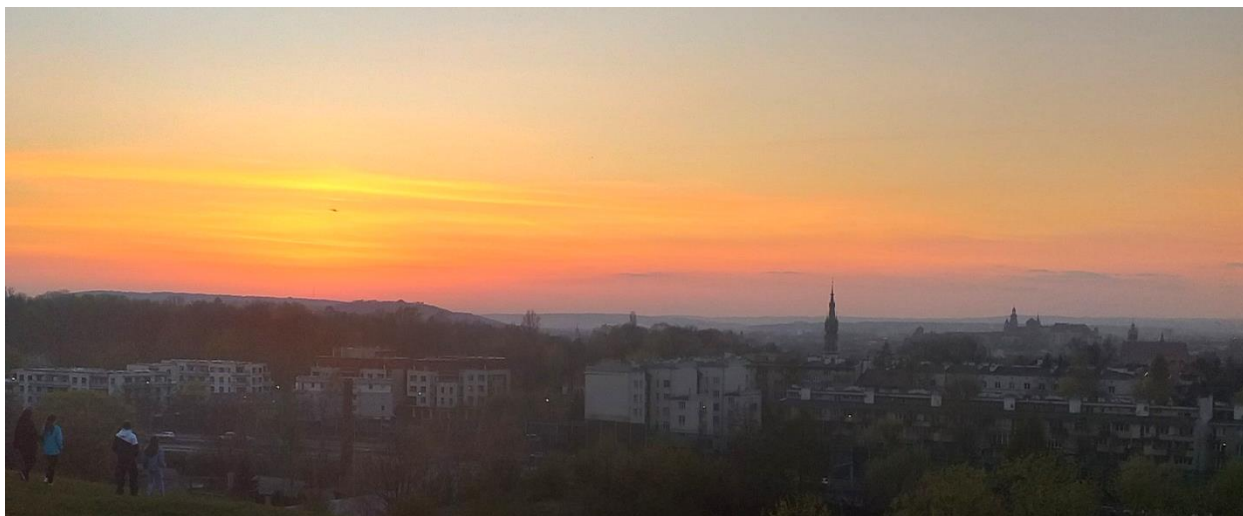

*В еврейския квартал „Кажмиеж”,
I am happy again, автор Куба*

със сигурност би могъл да ги помисли за живи, тъй като под влиянието на вибрациите, те се поклащаха. Любовта ми към малките улички, графитите и фотографията, засили преживяването ми в „Кажмиеж”. Освен множеството синагоги, кварталът се отличаваше с разнообразие от малки ресторанчета и кафенета на всеки ъгъл, галерия на открито от най-различни графити. Най-голям отпечатък в мен остави графитът – *I am happy again*, изрисуван от уличния артист Куба, изобразяващ кадър с Джийн Кели от филма „Аз пея под дъжда” – символ на възстановяващия се от травмата на втората световна война

Краков. А на няколко места в еврейския квартал имаше фотостудия, в които човек може да види невероятни черно-бели снимки в стил Баухаус или просто да си вземе за сувенир качествен плакат с послание.

Нашата велоразходка завърши там където започна – на Ринека с бурни аплодисменти за нашия чаровен гид, който изцяло ги беше заслужил. С Катри имаме по-малко от час, за да се изкачим на най-близкия копеец (хълм) и видим залеза над Краков. Затова без колежа се мобилизирахме и отново преминахме от другата страна на Висла. И със скандинавска точност и балкански жар стигнахме навреме, за да можем да се насладим на невероятните огнено-галеци и преливащи цветове на небето. Това беше перфектният завършек на един ден, към който ще се връщам често в спомените си. Естествено, че си оставихме някои неща и за по-нататъшни срещи с Краков – като картините на Виспянски, които се оказа, че не са в Народната галерия, а в съвсем далечна и в този ден неработеща галерия. Затова пък залезът беше повече от достатъчна жива картина, която със своите багри така ни опияни, че щяхме да изпуснем автобуса си за Будапеща, но това е вече друга история...

Залез над Краков